



Pandemija, kuri suvienijo diasporą

Neringa BUDRYTĖ, Daiva LAPĖNAITĖ

Po visą pasaulį išsibarsčiusi lietuvių diaspora koronaviruso pandemijai turėjo ypatingą atsaką – stebinantį solidarumą. Virusas mus išskyrė, tačiau neatskyrė – sakė lietuviai, net tada, kai dėl daugelyje šalių įvesto griežto karantino negalėjo ne tik keliauti, bet ir be rimtos priežasties išeiti iš namų. Įvairios lietuvių solidarumo ir vilties akcijos plito kone taip greitai, kaip virusas, sujungdamos skirtingų šalių lietuvių bendruomenių atstovus. Lietuviai kartu piešė, šoko, dainavo, sportavo, skaitė poeziją, mokėsi lietuvių kalbos ir kitaip padėjo vieni kitiems išgyventi šį sudėtingą, pandemijos pažymėtą laikotarpį.

Italija buvo pirmoji šalis Europoje, dar vasarį skaudžiai pajutusi koronaviruso grėsmę. Nenuostabu, kad pirmosios daug susižavėjimo sukėlusios solidarumo iniciatyvos gimė būtent čia. Iš Italijos po pasaulį sklido žinios ne tik apie augančius užsikrėtusiųjų skaičius, bet ir stulbinantys pavyzdžiai, kaip nepalūžti, kaip vieningai ir solidariai susitelkus atlaikyti sunkų išbandymą. Italai dainavo ir plojo medikams balkonuose – jų pavyzdžiu netrukus pasekė Lietuva ir kitos šalys. Mažiesiems pradėjus piešti spalvingas vilties vaivorykštes su užrašu „Viskas bus gerai“ („Tutto andrà bene“), prie iniciatyvos nusprendė prisijungti ir vietos lietuvių diaspora, šalia itališkos pasiūlydama užrašyti ir lietuvišką frazę. Italijos lietuvių bendruomenės pirmininkė Elzė Simonkevičiūtė Di Meglio žurnalui „Pasaulio lietuvis“ pasakojo, kad tokia idėja gimė spontaniškai.

„Vaikai nėjo į mokyklas, nes jos prasidėjus pandemijai buvo uždarytos. Todėl mūsų mokykla paragino visus piešti vaivorykštes ir rašyti „Tutto andrà bene“. Mes atsisėdome piešti ir tada pagalvojau, kad reikėtų pasiūlyti mokyklai padaryti ir lietuvišką vilties piešinių variantą. Parašiau į savo mokyklos grupę, kad vaikai rašytų ir lietuviškai. Tada kartu su kitais Italijos lietuviais pradėjome galvoti, kad

reikėtų dar labiau išplėsti šią tikrai labai gražią akciją. Paskelbėme kvietimą jungtis visiems pasaulio lietuviams. Pasiūlėme, kad vaikai rašytų „Viskas bus gerai“ dviem kalbomis: tos šalies, kurioje gyvena, ir lietuvių kalba“, – apie netikėtai gimusios, mažuosius pasaulio lietuviukus suvienijusios akcijos pradžią pasakojo Italijos lietuvių vadovė.

Vilties piešinių tiltas sulaukė tikro pasisekimo ir labai greitai sujungė viruso atskirtas šalis net tolimiausiuose pasaulio kampeliuose. Akcijai skirti piešiniai plaukė kartu su šilčiausiais palaikymo laiškais. Toks solidarumas labai sužavėjo akciją sumaniusius Italijos lietuvius.



Virtualaus pasaulio lietuvių vaikų choro dalyviais tapę vaikai sukūrė „Vienybės dainą“.



Iš Italijos pasklido ne tik plojimai ir dainos balkonuose, bet ir vaikų vilties piešiniai

„Romoje birželį turėjo būti rengiamas Pasaulio lituanistinių mokyklėlių sąskrydis „Draugystės tiltas“. Kadangi jį dėl pandemijos turėjome perkelti, pagalvojome, kad būtų labai gera idėja sujungti vilties piešinių tiltą su „Draugystės tiltu“. Todėl paraginome visus pasaulio lietuvių siųsti laiškus į „Draugystės tilto“ paskyrą socialiniame tinkle „Facebook“. Laiškai iš įvairiausių kraštų netrukus pradėjo plūsti. Buvo nepaprastai didelis susidomėjimas ir ypač nustebino, kad itin daug siuntė ir iš pačios Lietuvos. Labai pradžiugino, kad nebebuvo to susiskirstymo į „mes“ ir „jūs“. Buvome visi kartu solidariai susijungę. Tie piešiniai buvo labai gražūs, ateidavo kartu su linkėjimais laikytis ir nepalūžti mums Italijoje, nes pradžioje čia situacija buvo sudėtingiausia. Sulaukėme daugybės palaikymo žodžių“, – stulbinančiu lietuvių solidarumu žavėjosi E. Simonkevičiūtė Di Meglio.

Visos vilties vaivorykštės buvo publikuojamos „Draugystės tilto“ paskyroje kartu su jas piešusių vaikų vardais. Buvo nurodoma ir šalis, iš kur piešinys atkeliavo. Sudėjus juos į vieną paveikslą, išėjo iš tiesų įspūdingas vilties tiltas, primenantis, kokia neįkainojama vertybė yra žmonių vienybė.

„Labai svarbu tas solidarumas. Mes, užsienio lietuviai, nors ir gyvename kituose kraštuose, jaučiamės viena tauta. Labai dėkojo už šią akciją ir kitų bendruomenių vadovai. Mūsų kraujyje yra įaugę, kad mes negalime gyventi tik sau. Esame, matyt, tokia tauta, daug išgyvenusi, todėl mums itin svarbu solidarizuotis. Tokios akcijos labai reikalingos, nes sujungia ir suvienija tautą“, – solidarumo svarbą pabrėžė Italijos lietuvių bendruomenės pirmininkė. Simonkevičiūtė-Di Meglio atskleidė, kad vaikų vilties piešiniai nebus pamiršti. Juos bus galima pamatyti atspausdintus ant specialiai išleistų atvirlaiškių. Atvirlaiškiai bus platinami lituanistinių mokyklėlių sąskrydyje, kuris dėl koronaviruso pandemijos buvo perkeltas į kitus metus su ta pačia daug įdomių renginių ir mažiems, ir dideliems žadančia programa „Gintaro keliu į Amžinąjį miestą“. Lituanistinių mokyklėlių sąskrydis Romoje įvyks 2021 m. birželio 11-13 d.

Iš Italijos atskriejo ir dar viena pasaulio lietuvių vaikus suvienijusi solidarumo akcija. Tuomet, kai daugelis lituanistinių mokyklėlių turėjo sustabdyti veiklą, nuspręsta sujungti po pasaulį išsibarsčiusius mažuosius lietuvačius ir pasiūlyti jiems kartu sudainuoti bendrame chore. Idėjai pritarė ir įgyvendinti ją ėmėsi Pasaulio Lietuvių Bendruomenės (toliau – PLB) švietimo reikalų komisija. Virtualaus choro dalyviais tapę vaikai „Vienybės dainą“ dainavo kartu, nors juos skyrė tūkstančiai kilometrų.



Virtualaus pasaulio lietuvių vaikų choro dalyviais tapę vaikai sukūrė „Vienybės dainą“.

„Projekto idėja – per dainą suvienyti pasaulio lietuvių vaikus – gimė Italijos lietuvių bendruomenėje, o idėją išvystyti padėjo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės švietimo reikalų komisija. Džiaugiuosi, kad kartu su Gediminu Zujumi, Švietimo, mokslo ir sporto ministerijai skyrus paramą projektui „Virtuali klasė“, galėjome sujungti 65 vaikus iš Jungtinės Karalystės, JAV, Italijos, Lenkijos, Norvegijos, Lenkijos, Lietuvos ir kitų šalių. Gausiausiai dalyvavo vaikai iš Jungtinės Karalystės ir Italijos. Itin smagu buvo sulaukti dainuojančių vaikų ir iš Lietuvos. Tai tik įrodo, kad šiuolaikinis jaunas žmogus pasaulio Lietuvą suvokia platesne nei vien tik geografinė prasme“, – sakė „Vienybės dainos“ projekto įgyvendinimą koordinavusios PLB švietimo reikalų komisijos pirmininkė Alvija Černiauskaitė.

Daina, kurią vaikams padėjo sudainuoti žinomas danininkas Merūnas Vitulskis, buvo skirta mamoms, močiutėms ir Lietuvai. „Ypatingu ir sunkiu visiems laikotarpiu pasaulio vaikai tiesė viens kitam ranką ir prisiminė ne tik savo mamas, bet ir Lietuvą, kurios vaikai taip pat jie yra. Nesvarbu, kuriame pasaulio kampelyje esame. Nėra „mūsų“ ir „jūsų“, yra viena jėga pasaulyje“, – vienybės svarbą sudėtingais momentais pabrėžė A. Černiauskaitė.

Įvairiausi solidarumo projektai netrukus lyg bangos nuvilnijo ir po kitas šalis. Lietuvių bendruomenės visame pasaulyje parodė, kad vienybė yra geriausias priešnuodis prieš krizę. Nors dėl daugelyje šalių įvesto griežto karantino lietuviai nebegalėjo susiburti, tačiau mielai susitikinėjo virtualiuose renginiuose, dalijosi patarimais, palaikė ir drąsino vienas kitą.

Airijos lietuvių bendruomenė per neįtikėtinai trumpą laiką susitelkė į tikrą tarpusavio pagalbos komandą. Daugiau kaip 50 Airijoje gyvenančių lietuvių, įvairiausių specialybių atstovai – psichologai, medikai, mokytojai, vertėjai, socialiniai darbuotojai, ambasados darbuotojai ir daugelis kitų – pradėjo veiklą dvylikoje Airijos miestų. Šie kilnūs žmonės buvo pasiryžę visokeriopai padėti tautiečiams pandemijos sukeltos krizės metu: operatyviai vertė į lietuvių kalbą informaciją apie labai dinamiškai besikeičiančią situaciją šalyje, Vyriausybės sprendimus, galimybę gauti paramą iš Vyriausybės ar savivaldybės, konsultavo ir davė patarimus, kaip parengti atitinkamus dokumentus, kur kreiptis norint gauti paramą.

Krizinėje situacijoje labai svarbi psichologinė pagalba. Tad lietuviai gydytojai dalijo patarimus įvairiais medicinos klausimais. Vienišiemis, sergantiems, vyresnio amžiaus žmonėms savanoriai siūlė padėti nupirkti maisto ar kitų produktų,

pagalbą į namus.

Toks išskirtinis lietuvių solidarumas ir vienybė sulaukė vieno didžiausių Airijos dienraščių „The Irish Times“ dėmesio: jis išspausdino specialų reportažą apie sunkiose situacijose atsidūrusiems žmonėms padedančius lietuvius ir jų savitarpio pagalbą pandemijos metu.

„Per keletą mėnesių savanoriai atliko ištis didelį darbą, pagelbėdami tautiečiams įveikti krizės sunkumus. Atskirai reikėtų paminėti kultūrinę veiklą, kuri taip pat padėjo tautiečiams išlaikyti optimizmą sunkiu laikotarpiu. Dėl karantino buvo atšaukti visi vieši renginiai, tad vienu metu atrodė, kad kultūrinė veikla sustos neapibrėžtam laikotarpiui. Airijos lietuviai puikiai išlaikė pandemijos egzaminą, jos metu skleidė solidarumo ir gerumo dvasią. Tikiu, kad ši dvasia lydės jų veiklą ir toliau“, – kalbėjo Lietuvos ambasadorius Airijoje Egidijus Meilūnas.

Nepaprastas solidarumas išsiplieskė ir Ispanijos lietuvių bendruomenėje. Jos pirmininkė Agneta Daukantaitė-Vansavičienė „Pasaulio Lietuviai“ pasakojo, kad žmonės stengėsi padėti vieni kitiems, kuo galėdami. „Paskelbus karantiną šalyje, sudarėme bendruomenės pagalbos teikimo sąrašą. Lietuvių automobilių nuomos įmonė, esant skubiam reikalui, siūlė nemokamai naudotis jų paslaugomis. Kol vaistinėse nebuvo įmanoma įsigyti apsauginių veido kaukių, viena jų gavusi lietuvių šeimai nemokamai jomis dalijosi su kitais. Kiti lietuviai siūlė padėti susikalbėti ispaniškai, nupirkti maisto produktų ir vaistų, vertėme į lietuvių kalbą aktualią informaciją ir informaciją dėl skrydžių. Žmonėms ir panikos priepuoliai buvo, ir nežinojo, kur kreiptis, kas dabar bus, ką daryti, kur gyventi, ką valgyti, tad teikėme savotišką psichologinę pagalbą telefonu ir elektroniniu paštu, stengėmės nuraminti, kad viskas pamažu susitvarkys“, – pasakojo Ispanijos lietuvių bendruomenės pirmininkė A. Daukantaitė-Vansavičienė.

Būtent psichologinis, emocinis palaikymas nerimo, baimės ir nežinios apimtiems žmonėms pandemijos metu buvo labai reikalingas. Jau antikos laikais žmonės žinojo, kad tikrasis emocinis ramstis žmogui yra menas, nes sukelia katarsį – sielos apsivalymą. Žinoma, nėra paveikslo, muzikos kūrinio, romano ar eilėraščio, kuris gydytų kosulį ar galvos skausmą. Tačiau psichologai neabejoja, kad gera poezija veikia bene kiekvieną žmogų, padeda pasijusti savimi, sutvirtėti psichiškai ir dvasiškai. Būtent to karantino prislėgtiems žmonėms ir reikėjo. Būtent tokia „piliule sielai“ ir tapo jau 55 kartą Lietuvoje surengtas festivalis „Poezijos pavasaris“. Kaip ir visi renginiai, taip ir šis persikėlė į virtualią erdvę, o į poezijos

tiltą susijungė ne tik Lietuvos žmonės, bet ir lietuvių diaspora. „Pavasaris vidurvasary“ – taip buvo pavadinti skaitymai, pasklidę iš simbolinės Klaipėdos miesto vietos, šalia piliavietės esančio Pasukamojo (grandinių) tilto, kur iš tekančio vandens išniręs rymo skulptorių Klaudijaus Pūdymo ir Svajūno Jurkaus „Senasis vaiduoklis“. Pirmą kartą poezija pasklido į ribų neturinčią virtualią erdvę, o prie poezijos skaitymo prisijungė lietuviai iš Jungtinių Amerikos Valstijų ir Didžiosios Britanijos. Klaipėda, Čikaga, Piterboras, Londonas, Bornmutas, Ašfordas, Pietų Velsas. Poezija liejosi iš šių žemėlapyje tolimų taškų, nutiesė net tarptautinę poezijos tiltą ir, svarbiausia, suvienijo, sielos atgaivos ir emocinio sutvirtėjimo padovanojo po pasaulį pabirusiems lietuviams.

Kita išmintis, pasiekusi mus iš Antikos laikų, yra „sveikame kūne – sveika siela“. Neuromokslininkų teigimu, nėra čia jokios paslapties, nes smegenys – kaip raumuo, kurį reikia treniruoti. Sportas, nors nepagamina naujų neuronų, gerina likusių neuronų būklę, mažina laisvųjų radikalų kiekį ir padeda atlaikyti stresą. Tad Lietuviškos olimpinės mylios bėgimą Lietuvoje organizuojantis Lietuvos tautinis olimpinis komitetas (LTOK) svarstė, kaip surengti renginį, ir pandemija atvėrė unikalią galimybę – kūną ir smegenis mankštinančio bėgimo virusu užkrėsti lietuvių diasporą. 2020 m. birželio 23 d., minint Tarptautinę olimpinę dieną, virtualus lietuviškos olimpinės mylios bėgimas pirmą kartą peržengė Lietuvos ribas ir suvienijo daugiau nei tris tūkstančius tautiečių iš 32 valstybių visuose pasaulio žemynuose. „Neįtikėtina, kad tokia, atrodo, paprasta idėja išjudino visą pasaulį, – nuostabos neslėpė virtualų bėgimą organizavusio Lietuvos olimpinio fondo direktorius Mantas Marcinkevičius. – Dar kartą įsitikinome, kokie lietuviai yra vieningi ir kaip jie vertina bendruomeniškumą. Labai norėčiau akcentuoti, kad vos tik paskelbėme apie bėgimą, Pasaulio Lietuvių Bendruomenės nariai patys į mus kreipėsi ir norėjo būti šio bėgimo dalimi. Matėme, kaip Belgijoje, Vokietijoje, Italijoje, JAV ar Australijoje mūsų tautiečiai rinkosi parkuose ir kartu bėgo lietuvišką olimpinę mylią – visa tai jie darė savo pačių iniciatyva. Norėjome paskatinti žmones aktyviai sportuoti ir pajusti meilę sportui – matant besišypsančių žmonių nuotraukas ir gaunamas padėkos žinutes, panašu, kad misiją pavyko įgyvendinti.“

PLB sporto komisijos pirmininkas Laurynas Misevičius įsitikinęs, jog visų pirma sportas ir suburia daugumą lietuvių užsienyje. Paklaustas, kodėl, jo manymu, sportas įgavo tokią svarbą ir jungiančią galią karantino metu, L. Misevičius pasidalino asmenine patirtimi. „Pirmiausia atsakysiu iš savo patirties. Man, kone

visą savo gyvenimą aktyviai sportavus, visą pasaulį apėmus koronaviruso pandemijai labai trūko fizinės veiklos. Išsėdėti šešis mėnesius namuose be judėjimo – ne mano charakteriui, juo labiau, kad buvau kas mėnesį įpratęs dar ir skraidyti darbo arba bendruomeniniais reikalais. Reikėjo galvoti, kaip, pasikeitus aplinkybėms daugumoje šalių, išlikti fiziškai aktyviems, nes būtent tai ir stiprina mūsų visų imunitetą, sumažina galimybę užsikrėsti tuo pačiu virusu, o ir kitomis ligomis. Kadangi atkrito visos komandinės varžybos dėl sporto mėgėjų užsikrėtimo koronavirusu rizikos, PLB sporto komisijos žvilgsnis nukrypo į individualias šakas, o juk vienas populiarių tarp pasaulio lietuvių pastaraisiais metais tapo būtent bėgimas! Manau, panašiai mąstė daugelis, jeigu į mūsų su LTOK kvietimą atsiliepė tūkstančiai“, – pasakojo L. Misevičius. PLB sporto komisijos pirmininkas atskleidė, kad jau organizuojama dar viena lietuvių visame pasaulyje sujungianti unikali iniciatyva, šįkart krepšinio – sporto šakos Nr. 1 Lietuvoje ir tarp daugelio lietuvių užsienyje – gerbėjams. „17-asis Lietuvos Respublikos ambasados JAV taurės turnyras šiemet vyks kitaip – virtualiai ir jame galės dalyvauti sporto mėgėjai, gyvenantys bet kuriame mūsų planetos kampelyje, iš savo pačių namų ar kiemų krepšinio aikštelės“, – ateities planais pasidalino L. Misevičius.



LTOK-PLB-bėgims Vankuveryje Portlando LB

Panašu, kad lietuvių vienybės iniciatyvų bangos ne tik neslūgsta, bet plinta į vis platesnius lietuvių diasporos vandenis.

Straipsnis spausdintas metraštyje „Pasaulio lietuvis“ 2020 m. Nr. 583

